

BANCA
NAȚIONALĂ
A ROMÂNIEI

Sondaj privind riscurile sistemice martie 2023

Anul VII, nr. 16

Sondaj privind
riscurile sistemice
Martie 2023

NOTĂ

Toate drepturile rezervate.
Reproducerea informațiilor este permisă numai în scopuri educative
și necomerciale și numai cu indicarea sursei.

Banca Națională a României
Str. Lipscani nr. 25, cod 030031, București
tel.: 021/312 43 75; fax: 021/314 97 52

ISSN 2601-5331 (versiune *online*)

Cuprins

Sondaj privind riscurile sistemice	5
<hr/>	
Anexa 1 Harta principalelor riscuri la adresa stabilității financiare la nivel global	10
Anexa 2 Harta riscurilor la adresa stabilității financiare, opiniile băncilor	11
Anexa 3 Răspunsurile băncilor la <i>Chestionarul privind riscurile sistemice</i>	12
Anexa 4 Structura <i>Chestionarului privind riscurile sistemice</i> (martie 2023) și precizări metodologice	24

Sondaj privind riscurile sistemice

De la data ultimului *Sondaj privind riscurile sistemice*, vulnerabilitățile și riscurile la adresa stabilității financiare la nivel global au crescut semnificativ pe fondul episoadelor recente din sectorul bancar. Reziliența sistemului bancar global a fost pusă la încercare de o serie de evenimente precum falimentul Silicon Valley Bank și Signature Bank New York și achiziționarea Credit Suisse de către UBS de la jumătatea lunii martie 2023, dar și de tensiunile ulterioare din sistemul bancar din SUA, marcate de falimentul First Republic Bank și preluarea acesteia de către JP Morgan în aprilie 2023. Răspunsul ferm din partea factorilor de decizie de a interveni și de a oferi lichidități în regim de urgență pentru a evita propagarea eventualelor efecte de contagiune a ajutat la reducerea nivelului de anxietate din piață. Cu toate acestea, sentimentul de încredere al investitorilor rămâne unul fragil.

Conform celui mai recent *Raport de stabilitate financiară* globală publicat de Fondul Monetar Internațional¹, principalele provocări pentru perioada următoare (Anexa 1, Tabel 2) se referă la: (1) volatilitatea ridicată de pe piețele financiare pe fondul ratelor de inflație situate mult peste nivelul-țintă, (2) deteriorarea indicilor privind sustenabilitatea datoriilor suverane la nivel global, cu precădere în țările emergente, (3) creșterea gradului de îndatorare în cazul populației, (4) presiunile în creștere de pe piețele imobiliare comerciale pe fondul înăsprii costurilor de finanțare și (5) întâmpinarea unor dificultăți de plată în cazul companiilor nefinanciare pe fondul scăderii veniturilor și înăsprii costurilor de finanțare.

La nivel european, conform celui mai recent *Raport de stabilitate financiară* publicat de Banca Centrală Europeană (BCE)², vulnerabilitățile la adresa stabilității financiare rămân ridicate (Anexa 1, Tabel 1) și se referă la: (1) piețele financiare rămân vulnerabile la creșterea economică mai puțin favorabilă și la evoluția ratei inflației, (2) condițiile de finanțare mai stricte testează reziliența companiilor nefinanciare, a gospodăriilor populației și guvernelor din zona euro, (3) posibil impact al turbulențelor recente din sectorul bancar asupra finanțării, calității activelor și profitabilității, deși instituțiile de credit din zona euro au avut o expunere redusă la aceste episoade de stres financiar și (4) necesitatea finalizării uniunii bancare și a consolidării politicilor din sectorul financiar nebanca pentru a întări reziliența sectorului financiar din zona euro.

În România, cele mai importante instituții de credit din sistem după valoarea activelor au identificat în ediția curentă a *Chestionarului privind riscurile sistemice*³ cinci riscuri ridicate și șase riscuri moderate (Anexa 2). În exercițiul curent numărul de riscuri ridicate a crescut întrucât riscul asociat provocărilor la adresa securității cibernetice și inovației financiare a fost reevaluat de la risc moderat la unul ridicat.

¹ FMI, *Raportul de stabilitate financiară globală*, aprilie 2023

² BCE, *Raportul de stabilitate financiară*, mai 2023

³ În analiză sunt incluse toate băncile considerate de importanță sistemică începând cu 01 ianuarie 2023, Garanti Bank și ING Bank. Răspunsurile individuale ale băncilor se regăsesc în Anexa 3.

Creșterea costului de finanțare ca urmare a majorării ratei dobânzii și/sau a deprecierei cursului de schimb cu efecte negative asupra capacității de plată a debitorilor, în special a populației și IMM, este primul risc ridicat. Conform evaluărilor instituțiilor de credit, probabilitatea de apariție este ridicată (3 bănci respondente consideră că probabilitatea de apariție a acestui risc este una sigură), impactul potențial asupra sistemului peste medie, iar capacitatea de gestionare relativ ușor de gestionat. Acest risc a urcat de pe locul al doilea în exercițiul anterior pe primul loc în harta riscurilor din exercițiul curent. După o perioadă de circa doi ani consecutivi în care riscul privind deteriorarea echilibrelor macroeconomice interne a ocupat prima poziție în harta riscurilor, instituțiile de credit din România au reevaluat importanța acestuia, clasându-l pe poziția a doua în exercițiul curent. Următoarele trei riscuri ridicate, în ordinea importanței, sunt: riscul privind cadrul legislativ incert și imprevizibil în domeniul financiar-bancar, cu implicații asupra solvabilității sectorului bancar, riscul asociat provocărilor la adresa securității cibernetice și inovației financiare și riscul de nerambursare a creditelor contractate de către sectorul neguvernamental. Față de evaluarea anterioară, în evaluarea curentă au intervenit următoarele schimbări: (i) riscul privind cadrul legislativ a urcat cu o poziție, ajungând pe locul al treilea, (ii) riscul asociat provocărilor la adresa securității cibernetice și inovației financiare a fost reevaluat de la un risc moderat la unul ridicat și a urcat de pe poziția a cincea pe poziția a patra și (iii) riscul de nerambursare a coborât de pe poziția a treia pe poziția a cincea.

După importanță, riscurile moderate sunt: riscul privind lichiditatea sectorului bancar; riscul asociat evoluțiilor din piața imobiliară rezidențială; riscul reducerii rapide a încrederii investitorilor; riscul de intensificare a legăturii dintre sectorul bancar și sectorul public; riscul asociat evoluțiilor din piața imobiliară comercială și riscul climatic. Față de evaluarea anterioară, riscul privind lichiditatea sectorului bancar a urcat pe locul șase, în timp ce riscul asociat evoluțiilor din piața imobiliară rezidențială a coborât pe locul șapte. Evaluările indicatorilor de risc (nivelul curent al riscurilor ce reprezintă media dintre probabilitatea de apariție și impactul asupra sistemului financiar, respectiv capacitatea de gestionare în cazul materializării riscurilor) s-au menținut relativ constante pentru toate riscurile.

Întrebările adiționale din acest exercițiu adresate instituțiilor de credit s-au referit la: (1) implicațiile și/sau riscurile care pot proveni dinspre piața criptoactivelor asupra sistemului financiar tradițional și (2) modalitatea de gestionare a riscului valutar în cazul companiilor nefinanciare, precum și indicarea sectoarelor vulnerabile în cazul unei eventuale depreciere a cursului de schimb.

Principalele instituții de credit din România consideră că, în prezent, sistemul financiar local are o expunere imaterială asupra riscurilor generate de piața criptoactivelor, aceasta neavând încă legături directe cu sectorul financiar tradițional. Totuși, pe termen mediu și lung, și în lipsa unor reglementări specifice, conform opiniilor băncilor, principalele riscuri asociate criptoactivelor care pot afecta sistemul financiar tradițional sunt: a) natura descentralizată a acestei categorii de active, care presupune existența unei alte tipologii de infrastructură (netradițională) pentru

funcționare și distribuție; b) fraudă, escrocheriile, spălarea de bani, finanțarea unor activități criminale, lipsa protecției consumatorilor; c) volatilitatea semnificativă a acestei categorii de active; d) incertitudini juridice legate de practicile de custodie, răscumpărări și drepturi de proprietate, declarații și dezvăluiri inexacte sau înșelătoare din partea companiilor de criptoactive, inclusiv declarații false cu privire la asigurarea legală a depozitelor; e) risc de contagiune rezultat din interconexiunile dintre anumiți participanți la criptoactive, inclusiv prin împrumuturi, investiții, finanțări, servicii și aranjamente operaționale opace; f) lipsa de maturitate și robustețe în managementul riscului și practicile de guvernanță în sectorul criptoactivelor; g) riscul de a nu identifica corect companiile care oferă servicii în legătură cu criptoactivele deoarece nu au un cod CAEN dedicat și nu există un registru public în care să poată fi identificate sau h) amprenta importantă asupra mediului determinată de consumul foarte mare de energie.

Totodată, având în vedere caracteristicile intrinsece ale acestei piețe, cum ar fi potențiala anonimizare a părților implicate în transferuri, posibilitatea de a muta fonduri de valoare mare în destinații transfrontaliere și cu un timp de procesare mai mic decât în sistemul bancar tradițional, piața de criptoactive prezintă un risc semnificativ de a fi utilizată în procesul de stratificare a fondurilor obținute în urma unor activități infracționale. Ulterior supunerii în procesul de spălare de bani, aceste fonduri sunt integrate în sistemul financiar tradițional, sporind astfel dificultatea identificării provenienței lor, respectiv trasabilitatea infracțiunii în urma căreia au fost obținute. În acest context, dezvoltarea cadrului de reglementare și de supraveghere pentru acest domeniu (prin standardele Comitetului Basel pentru Supraveghere Bancară privind tratamentul prudențial al expunerilor din criptoactive și Regulamentul privind piețele criptoactivelor al Comisiei Europene) reprezintă o primă etapă în stabilirea unui cadru adecvat de interacțiune a acestei noi industrii cu sistemele financiare tradiționale.

Potrivit instituțiilor de credit, crearea unui mediu corespunzător și controlat de gestionare a riscului generat de eventuale deprecieri ale cursului valutar este un obiectiv permanent. Totodată, băncile urmăresc acoperirea în mod natural a clienților la riscul valutar și îi consiliază în mod adecvat, pentru contractarea creditelor în moneda în care realizează încasările. Conform raportărilor, finanțarea în valută a companiilor nefinanciare neacoperite la riscul valutar se realizează în condiții mai stricte de acordare și garantare, iar la evaluarea capacității de rambursare a clienților sunt considerate atât impactul generat de o eventuală depreciere severă a monedei naționale, cât și impactul generat de creșterea dobânzii în cazul creditelor în valută cu dobândă variabilă, prin aplicarea unor șocuri diferențiate în funcție de valută și maturitatea creditului. Totodată, instituțiile de credit au stabilite limite aferente expunerii în valută și monitorizează cu regularitate evoluția portofoliului în valută. Din perspectiva băncilor respondente, printre cele mai vulnerabile sectoare în cazul unei eventuale depreciere a cursului de schimb sunt amintite: (i) sectorul comerțului cu amănuntul, (ii) sectorul construcțiilor, cu precădere piața imobiliară rezidențială, (iii) sectorul agriculturii, (iv) sectorul energiei și (v) sectorul turismului.

Conform *Raportului asupra stabilității financiare* al BNR (ediția din decembrie 2022), principalele riscuri sistemice identificate se referă la: (i) incertitudinile la nivel global în contextul crizei energetice și al conflictului Rusia-Ucraina, (ii) deteriorarea echilibrelor macroeconomice interne, inclusiv ca urmare a evoluțiilor geopolitice și internaționale, (iii) întârzierea reformelor și a absorbției fondurilor europene, în special prin PNRR, și (iv) nerambursarea creditelor de către sectorul neguvernamental (Anexa 1, Tabel3).

Incetitudinile la nivel global în contextul crizei energetice și al conflictului militar Rusia-Ucraina reprezintă primul risc sever identificat de BNR. La nivel global, perspectivele macroeconomice sunt așteptate să se deterioreze în continuare, pe fondul măsurilor luate de băncile centrale de înăsprire a politicilor monetare, precum și al prelungirii conflictului militar dintre Rusia și Ucraina. Pentru anul următor, FMI estimează o revenire graduală, indicând o scădere a ratei de creștere a economiei globale la 2,8 la sută la finalul anului 2023 (revizuită în scădere cu 0,1 puncte procentuale față de estimările de la începutul anului curent), urmată de o revenire la 3 la sută în anul 2024.

Deteriorarea echilibrelor macroeconomice interne, inclusiv ca urmare a evoluțiilor geopolitice și internaționale este doilea risc sever identificat de BNR. La nivel local, creșterea economică a fost de 4,7 la sută în anul 2022, în scădere cu 1,1 puncte procentuale față de anul 2021, iar pentru T1 2023 a fost de 2,8 la sută, în scădere cu 2 puncte procentuale față de rata de creștere înregistrată în T1 2022. Proiecțiile privind creșterea economică a României pentru anul 2023 indică o temperare a ritmului acesteia, similar situației de la nivel global (2,4 la sută în cazul proiecțiilor FMI, respectiv 3,2 la sută ale Comisiei Europene), pe fondul persistenței unei serii de incertitudini cu implicații asupra evoluției prețurilor mărfurilor principale și ale traiectoriei inflației. Deficitul bugetar cash exprimat ca pondere în PIB aferent anului 2022 s-a situat la 5,7 la sută, în scădere cu 1 punct procentual față de anul anterior. Evoluția din primele patru luni ale anului 2023 indică o majorare a deficitului bugetar cu 0,56 puncte procentuale față de anul anterior, până la nivelul de 1,72 la sută din PIB. Deficitul de cont curent exprimat ca pondere în PIB și-a accelerat semnificativ adâncirea în raport cu anii precedenți (-8,9 la sută în perioada T2 2022 – T1 2023), consemnând în continuare cel mai mare deficit de cont curent în rândul economiilor emergente din regiune.

Întârzierea reformelor și a absorbției fondurilor europene, în special prin PNRR, reprezintă al treilea risc identificat de către BNR și este unul ridicat. Principala îngrijorare se referă la perspectivele de încetinire a ratei de absorbție a fondurilor europene. În urma autorizării primei cereri de plată la 22 octombrie, Comisia Europeană a efectuat plata pentru 2,6 miliarde de euro aferente primei cereri de plată. România este printre primele șapte state la nivelul Uniunii Europene care au depus cererea a doua de plată. Aceasta visează 51 de jaloane și ținte și va avea o valoare totală netă de 2,81 miliarde euro⁴. În legătură cu programul multianual 2014-2022, valoarea ratei de absorbție a crescut la 78 la sută la 15 mai 2023 (de la 69 la sută în

⁴ Conform comunicatului de presă al Ministerului Fondurilor Europene, aprilie 2023.

8 noiembrie 2022), însă evoluția rămâne modestă comparativ cu statele din regiune (de ex.: 89 la sută în Polonia, 88 la sută în Cehia sau 86 la sută în Ungaria). Creșterea capacității de absorbție a fondurilor europene, împreună cu respectarea strictă a calendarului privind implementarea reformelor aferente programelor asumate sunt esențiale pentru asigurarea unei creșteri economice durabile, cu efecte pozitive asupra investițiilor sustenabile și capacității de producție, contribuind totodată la accelerarea tranziției verzi și la creșterea gradului de digitalizare a economiei.

Anexa 1

Harta principalelor riscuri la adresa stabilității financiare la nivel global

Tabel 1. Principalele vulnerabilități asupra sistemului financiar european

1. Piețele financiare rămân vulnerabile la creșterea economică mai puțin favorabilă și la evoluția ratei inflației
2. Condițiile de finanțare mai stricte testează reziliența companiilor nefinanciare, ale gospodăriilor populației și guvernelor din zona euro
3. Posibil impact al turbulențelor recente din sectorul bancar asupra finanțării, calității activelor și profitabilității, deși instituțiile de credit din zona euro au avut o expunere redusă la aceste episoade de stres financiar
4. Necesitatea finalizării Uniunii Bancare și a consolidării politicilor din sectorul financiar nebancaar pentru a întări reziliența sectorului financiar din zona euro

Sursa: BCE, *Financial Stability Review* (mai 2023)

Tabel 2. Principalii factori destabilizatori la adresa stabilității financiare la nivel global

1. Volatilitatea ridicată de pe piețele financiare pe fondul ratelor de inflație situate mult peste nivelul-țintă
2. Deteriorarea indicilor privind sustenabilitatea datoriilor suverane la nivel global, cu precădere în țările emergente
3. Creșterea gradului de îndatorare în cazul populației
4. Presiunile în creștere de pe piețele imobiliare comerciale pe fondul înăsprii costurilor de finanțare
5. Întâmpinarea unor dificultăți de plată în cazul companiilor nefinanciare pe fondul scăderii veniturilor și înăsprii costurilor de finanțare

Sursa: FMI, *Global Financial Stability Report* (aprilie 2023)

Tabel 3. Harta riscurilor la adresa stabilității financiare din România*

- Incertitudinile la nivel global în contextul crizei energetice și războiului din Ucraina
  - Deteriorarea echilibrului macroeconomic interne, inclusiv ca urmare a evoluțiilor geopolitice regionale și internaționale
  - Întârzierea reformelor și a absorbției fondurilor europene, în special prin Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR)
  - Riscul de nerambursare a creditelor contractate de către sectorul neguvernamental
- risc sistemic sever
  - risc sistemic ridicat
  - risc sistemic moderat
  - risc sistemic redus

* Culoarea indică intensitatea riscului. Săgețile indică perspectiva riscului în perioada următoare.

Sursa: BNR, *Raportul asupra stabilității financiare* (decembrie 2022)

Anexa 2

Harta riscurilor la adresa stabilității financiare, opiniile băncilor

Tabel 1. Dinamica opiniilor băncilor privind riscurile sistemice asupra sistemului financiar⁵ pentru perioada martie 2023 – martie 2024

Nr.*	Risc sistemic la adresa sectorului financiar	Nivel curent al riscului**	Dificultatea de gestionare a riscului***
Risc 1	Riscul de creștere a costului de finanțare ca urmare a majorării ratei dobânzii și/sau a deprecierei cursului de schimb cu efecte negative asupra capacității de plată a debitorilor, în special a populației și IMM		
Risc 2	Deteriorarea echilibrului macroeconomic intern		
Risc 3	Cadrul legislativ incert și impredictibil în domeniul financiar-bancar, cu implicații asupra solvabilității sectorului bancar		
Risc 4	Riscul asociat provocărilor la adresa securității cibernetice și inovației financiare		
Risc 5	Riscul de nerambursare a creditelor contractate de către sectorul neguvernamental		
Risc 6	Riscul privind lichiditatea sectorului bancar		
Risc 7	Riscul asociat evoluțiilor din piața imobiliară rezidențială		
Risc 8	Riscul reducerii rapide a încrederii investitorilor în economiile emergente în contextul evoluțiilor externe și/sau interne		
Risc 9	Riscul de intensificare a legăturii dintre sectorul bancar și sectorul public atât datorită expunerilor directe (de ex.: titluri de stat, credite acordate administrațiilor centrale și locale), cât și indirecte (de ex.: creditele „Prima casă”)		
Risc 10	Riscul asociat evoluțiilor din piața imobiliară comercială		
Risc 11	Riscul climatic		

risc sistemic sever/foarte dificil de gestionat (valori absolute între 7 și 8)
 risc sistemic ridicat/dificil de gestionat (valori absolute între 5 și 6)
 risc sistemic moderat/gestionabil (valori absolute între 3 și 4)
 risc sistemic redus/fără probleme (valori absolute între 1 și 2)

* Ordinea riscurilor este dată de importanța medie a riscului conform răspunsurilor băncilor.

** Culoarea indică nivelul curent al riscului, calculat ca medie între probabilitatea de materializare a riscului și impactul asupra sectorului bancar în caz de materializare în cursul unui an.

*** Culoarea indică nivelul curent al dificultății de gestionare a riscului de către instituțiile de credit.

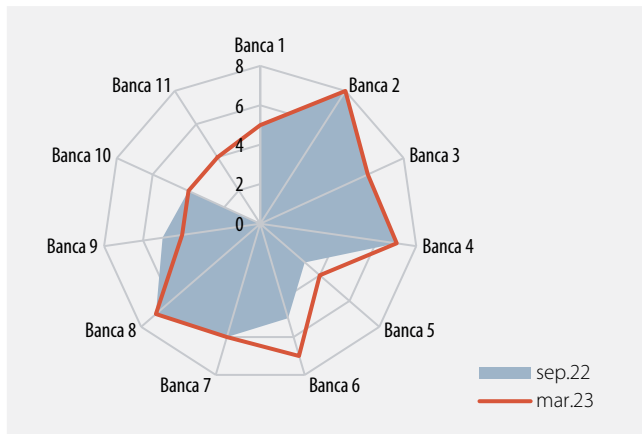
Notă: Săgețile indică evoluția riscului/capacității de gestionare a acestuia relativ la exercițiul anterior (septembrie 2022), considerând un prag de materialitate de 0,5 puncte.

⁵ Reflectă modificarea opiniilor față de ultimul Raport. Pentru structura chestionarului și detalii metodologice a se vedea Anexa 4.

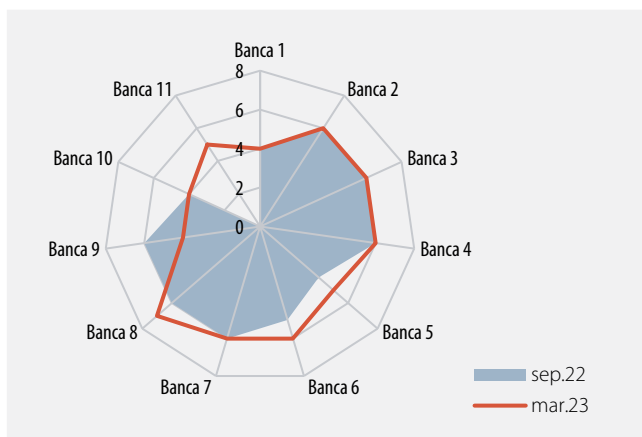
Anexa 3

Răspunsurile băncilor la Chestionarul privind riscurile sistemice

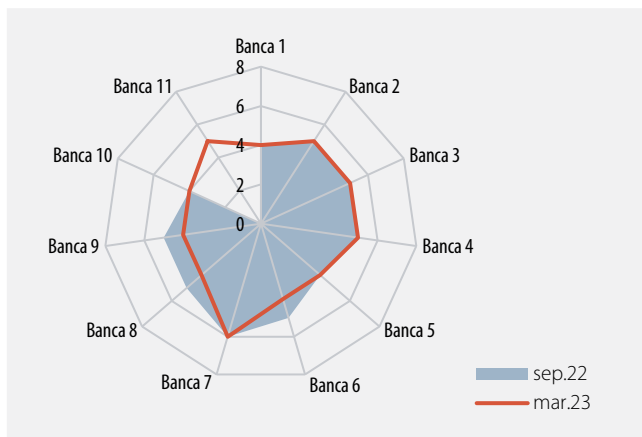
1. Riscul asociat provocărilor la adresa securității cibernetice și inovației financiare

Grafic 1a. Probabilitatea de apariție

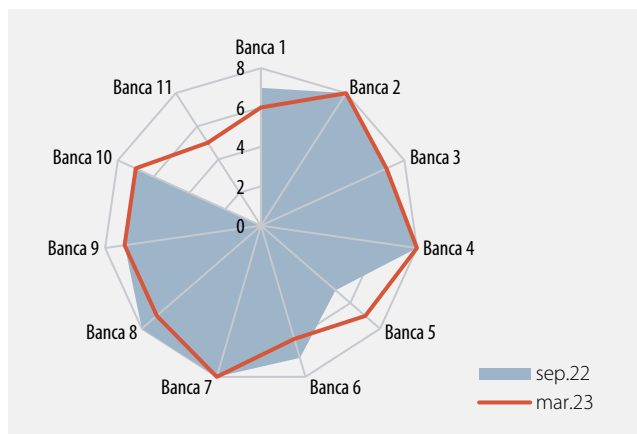
Grafic 1b. Severitatea impactului

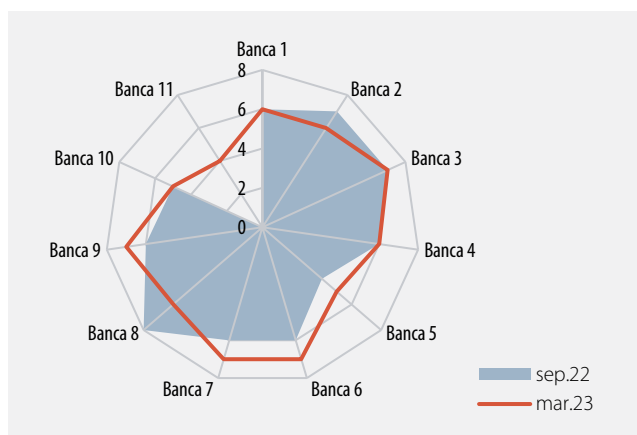
Grafic 1c. Dificultatea de gestionare

Notă: O valoare mai mare indică o probabilitate de apariție/severitate a impactului/dificultate de gestionare a riscului mai ridicate.

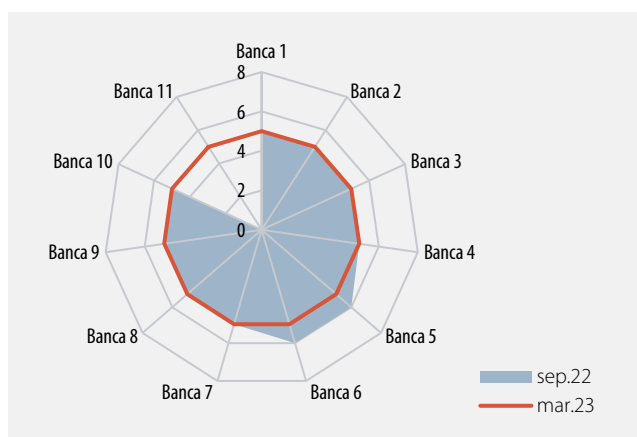
2. Riscul de creștere a costului de finanțare ca urmare a majorării ratei dobânzii și/sau a deprecierei cursului de schimb cu efecte negative asupra capacității de plată a debitorilor, în special a populației și IMM

Grafic 2a. Probabilitatea de apariție

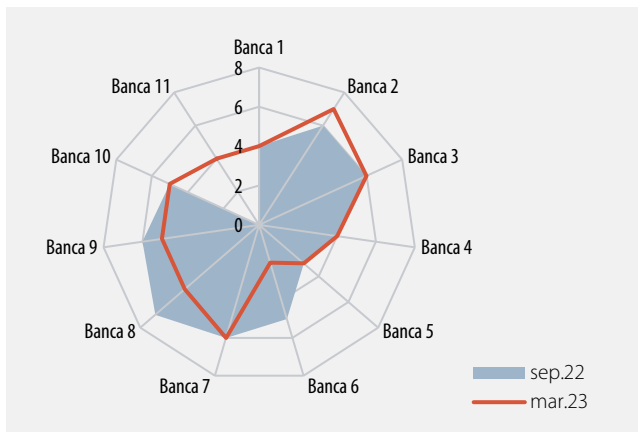
Grafic 2b. Severitatea impactului

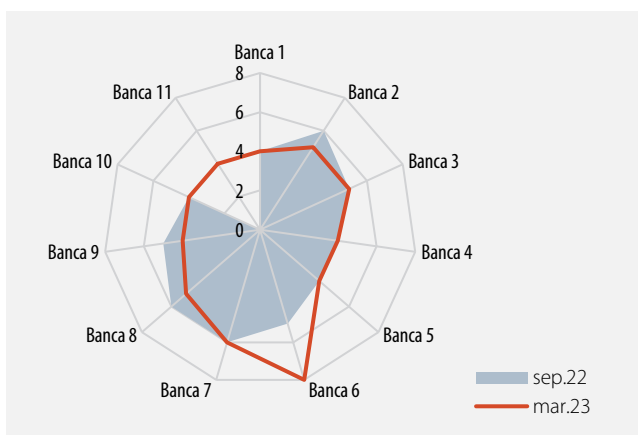
Grafic 2c. Dificultatea de gestionare

Notă: O valoare mai mare indică o probabilitate de apariție/severitate a impactului/dificultate de gestionare a riscului mai ridicată.

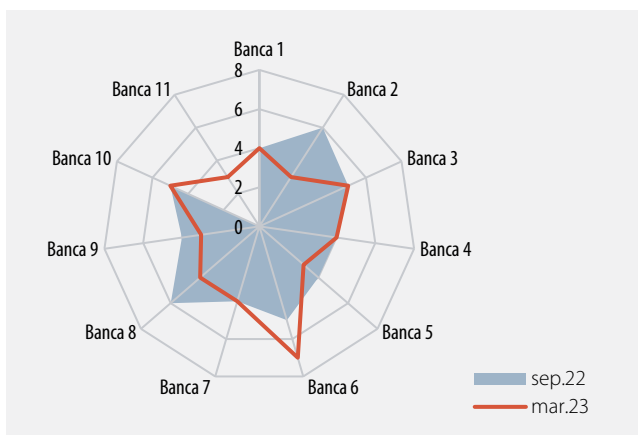
3. Riscul reducerii rapide a încrederii investitorilor în economiile emergente în contextul evoluțiilor externe și/sau interne

Grafic 3a. Probabilitatea de apariție

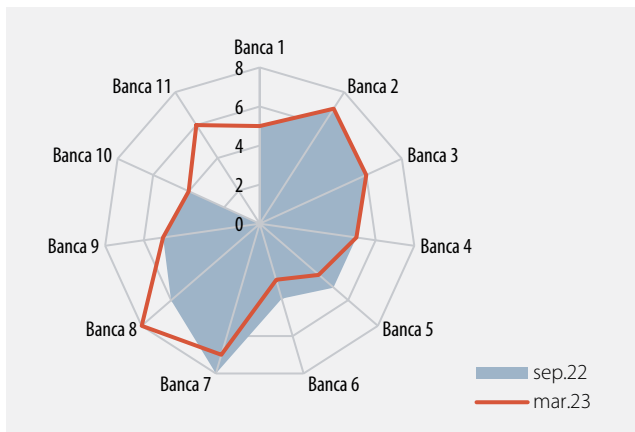
Grafic 3b. Severitatea impactului

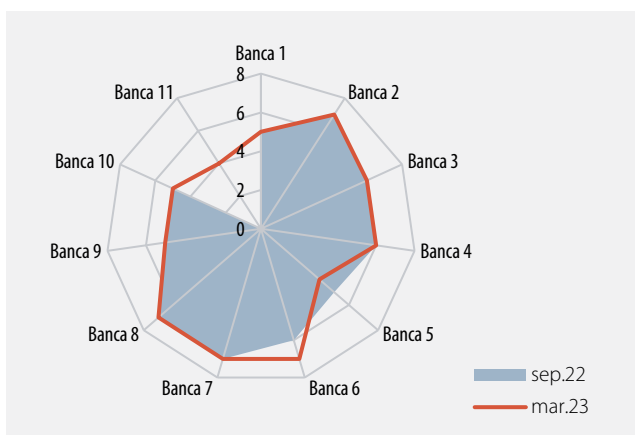
Grafic 3c. Dificultatea de gestionare

Notă: O valoare mai mare indică o probabilitate de apariție/severitate a impactului/dificultate de gestionare a riscului mai ridicate.

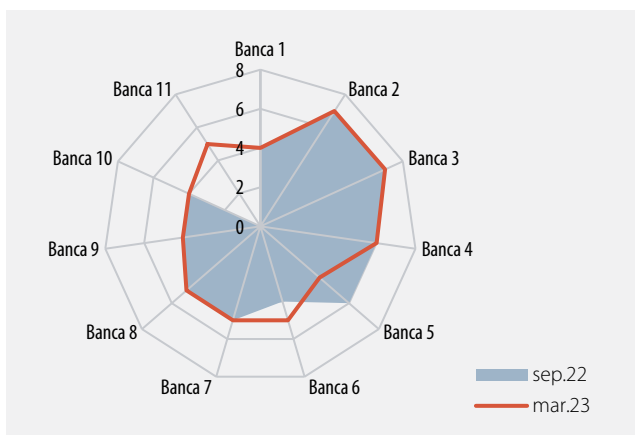
4. Cadrul legislativ incert și impredictibil în domeniul financiar-bancar, cu implicații asupra solvabilității sectorului bancar

Grafic 4a. Probabilitatea de apariție

Grafic 4b. Severitatea impactului

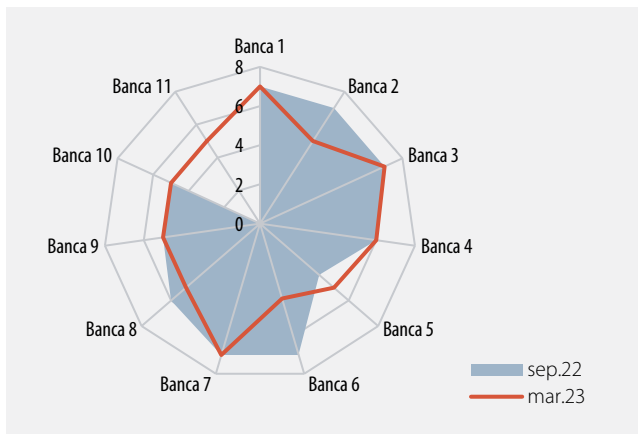

Grafic 4c. Dificultatea de gestionare

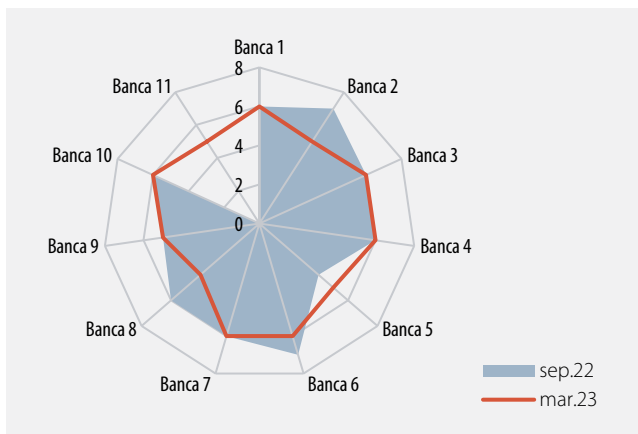
Notă: O valoare mai mare indică o probabilitate de apariție/severitate a impactului/dificultate de gestionare a riscului mai ridicată.

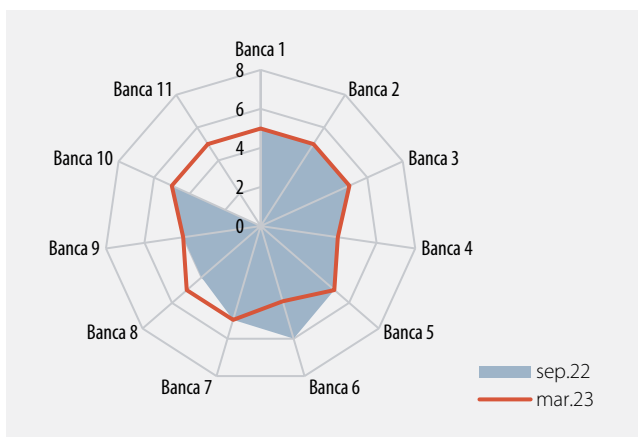
5. Riscul de nerambursare a creditelor contractate de către sectorul neguvernamental

Grafic 5a. Probabilitatea de apariție

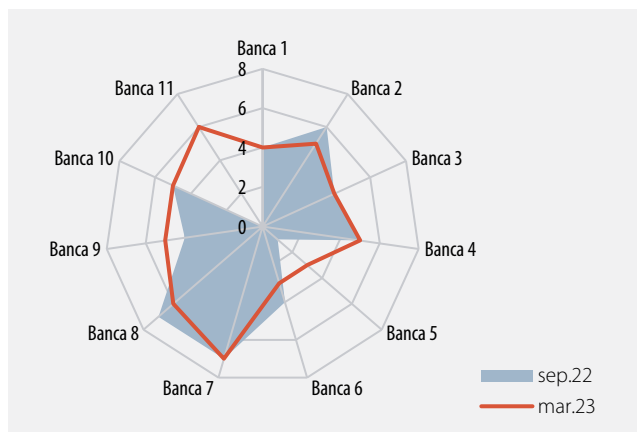
Grafic 5b. Severitatea impactului

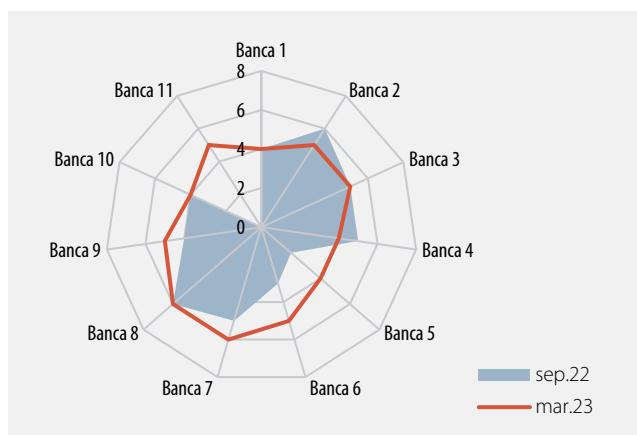
Grafic 5c. Dificultatea de gestionare

Notă: O valoare mai mare indică o probabilitate de apariție/severitate a impactului/dificultate de gestionare a riscului mai ridicate.

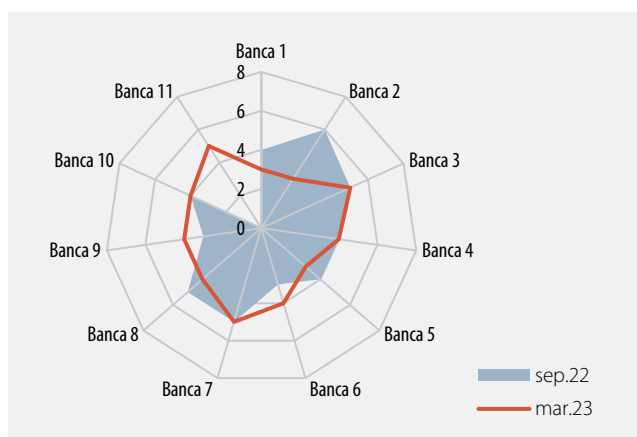
6. Riscul de intensificare a legăturii dintre sectorul bancar și sectorul public atât datorită expunerilor directe (de ex.: titluri de stat, credite acordate administrațiilor centrale și locale), cât și indirecte (de ex.: creditele „Prima casă”)

Grafic 6a. Probabilitatea de apariție

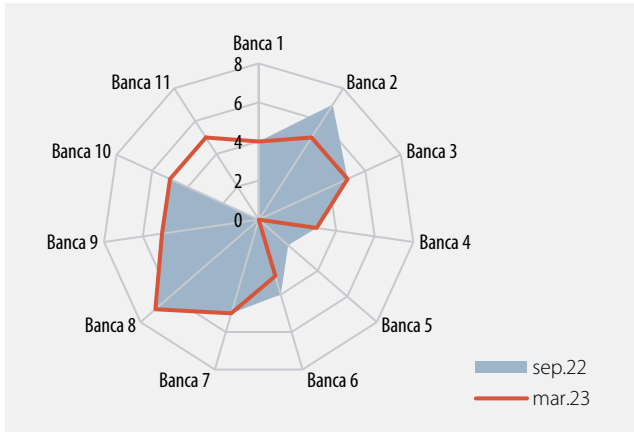
Grafic 6b. Severitatea impactului

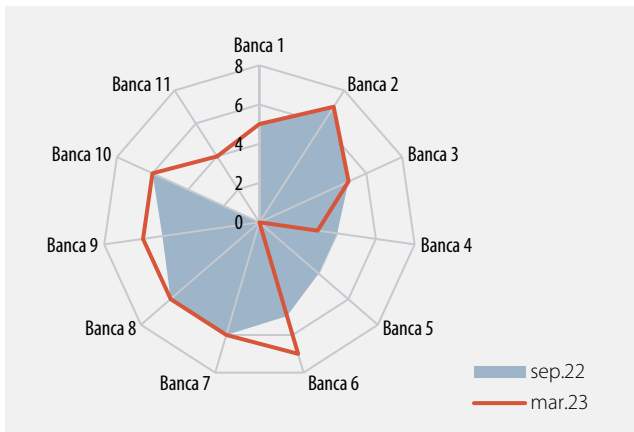
Grafic 6c. Dificultatea de gestionare

Notă: O valoare mai mare indică o probabilitate de apariție/severitate a impactului/dificultate de gestionare a riscului mai ridicată.

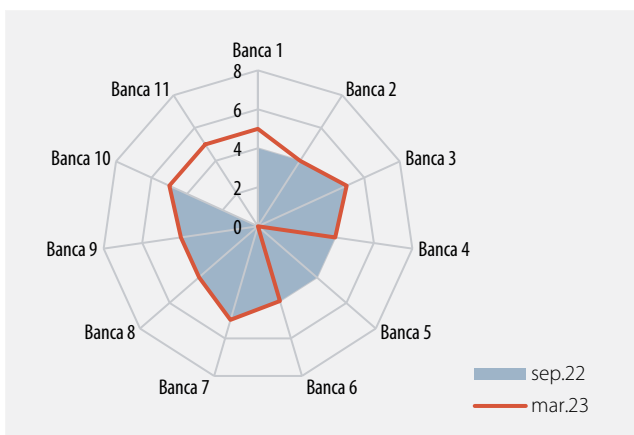
7. Riscul privind lichiditatea sectorului bancar

Grafic 7a. Probabilitatea de apariție

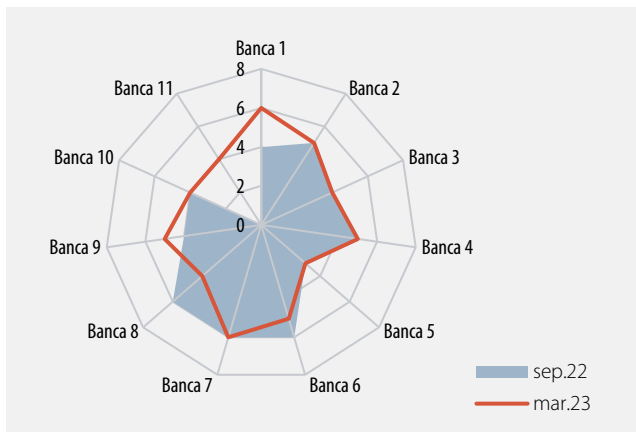
Grafic 7b. Severitatea impactului

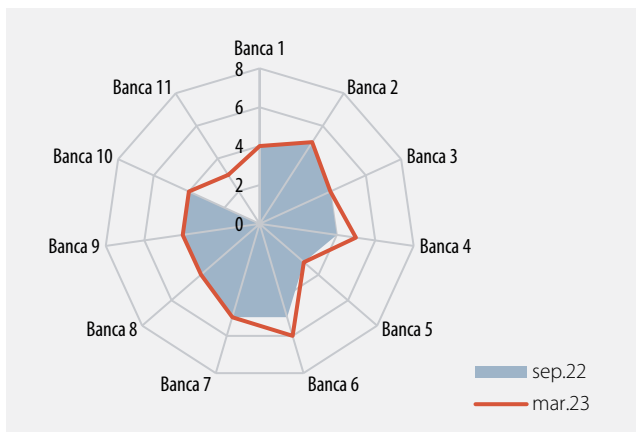
Grafic 7c. Dificultatea de gestionare

Notă: O valoare mai mare indică o probabilitate de apariție/severitate a impactului/dificultate de gestionare a riscului mai ridicate.

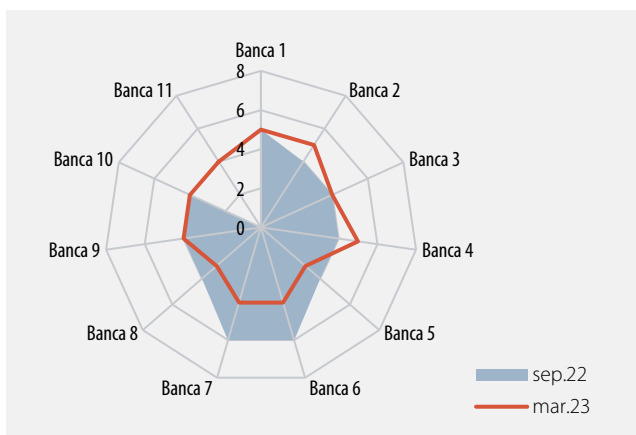
8. Riscul asociat evoluțiilor din piața imobiliară comercială

Grafic 8a. Probabilitatea de apariție

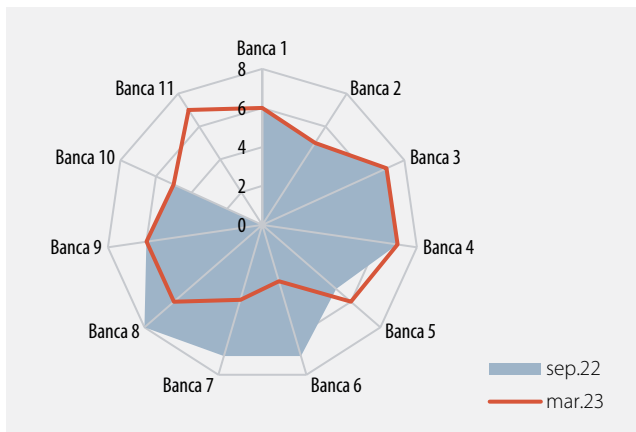
Grafic 8b. Severitatea impactului

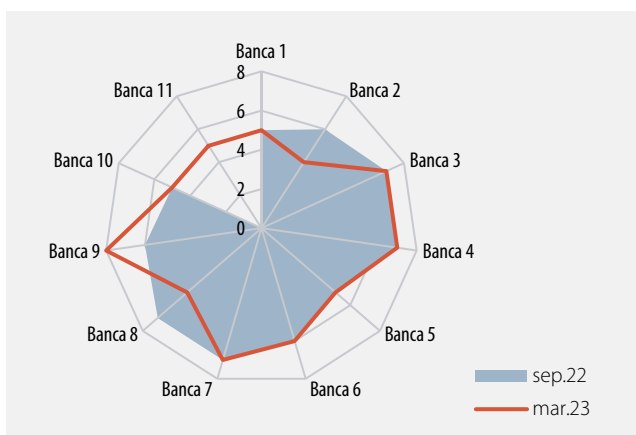
Grafic 8c. Dificultatea de gestionare

Notă: O valoare mai mare indică o probabilitate de apariție/severitate a impactului/dificultate de gestionare a riscului mai ridicată.

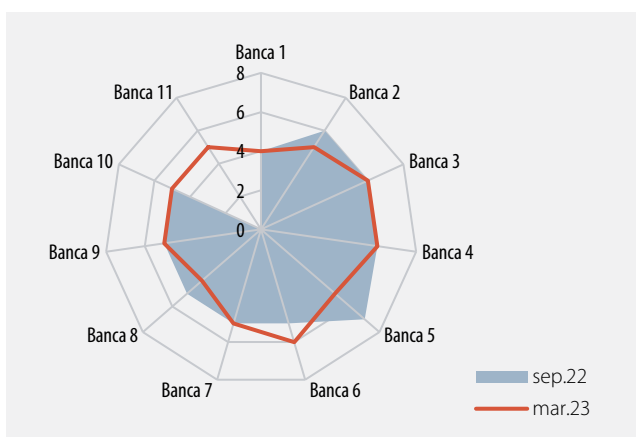
9. Deteriorarea echilibrului macroeconomic interne

Grafic 9a. Probabilitatea de apariție

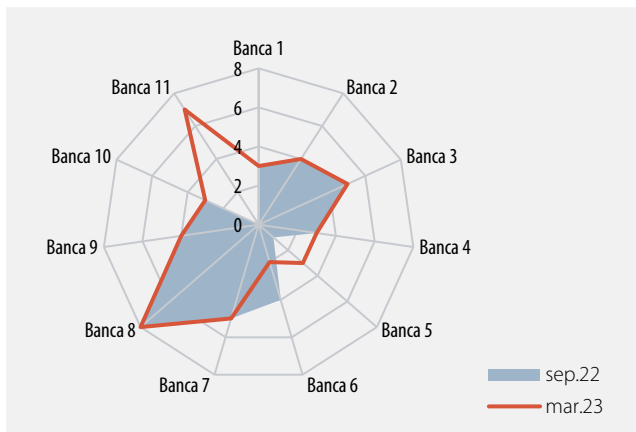
Grafic 9b. Severitatea impactului

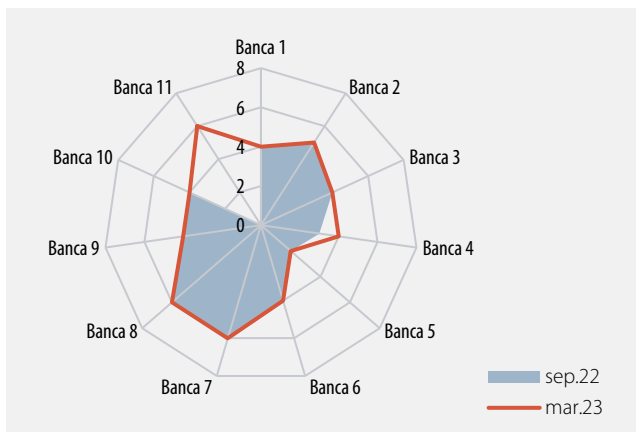
Grafic 9c. Dificultatea de gestionare

Notă: O valoare mai mare indică o probabilitate de apariție/severitate a impactului/dificultate de gestionare a riscului mai ridicate.

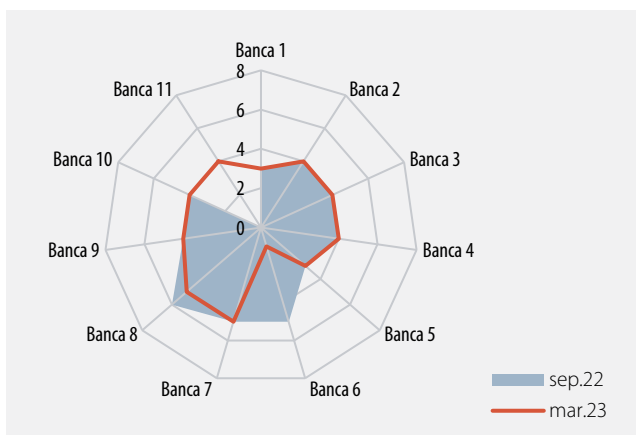
10. Riscul climatic

Grafic 10a. Probabilitatea de apariție

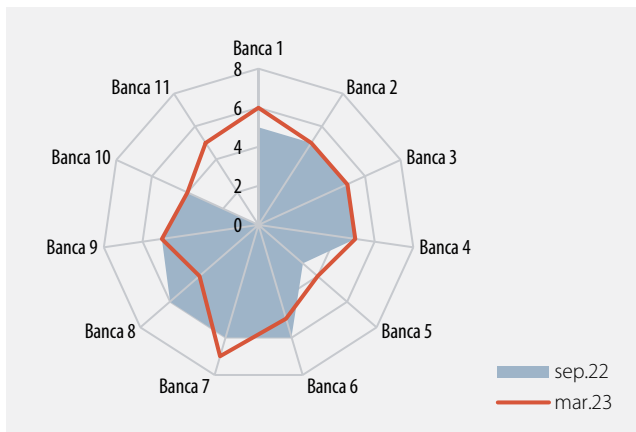
Grafic 10b. Severitatea impactului

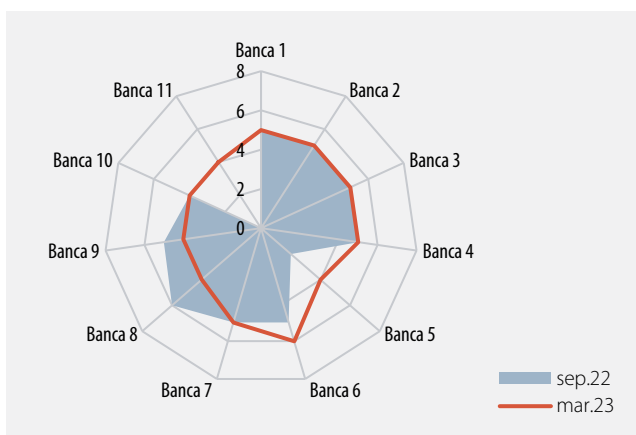
Grafic 10c. Dificultatea de gestionare

Notă: O valoare mai mare indică o probabilitate de apariție/severitate a impactului/dificultate de gestionare a riscului mai ridicată.

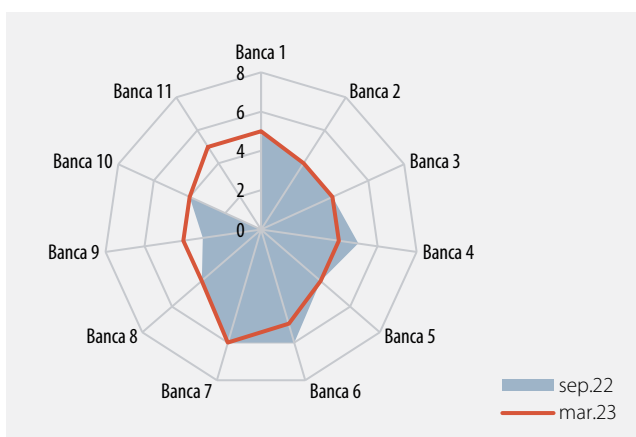
11. Riscul asociat evoluțiilor din piața imobiliară rezidențială

Grafic 11a. Probabilitatea de apariție

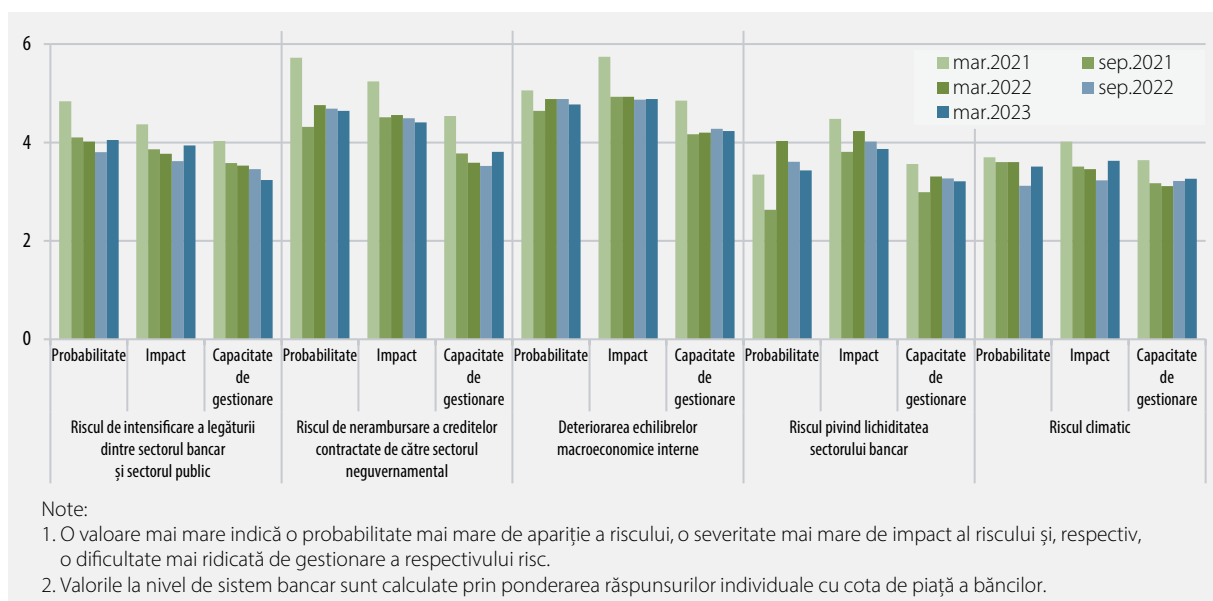
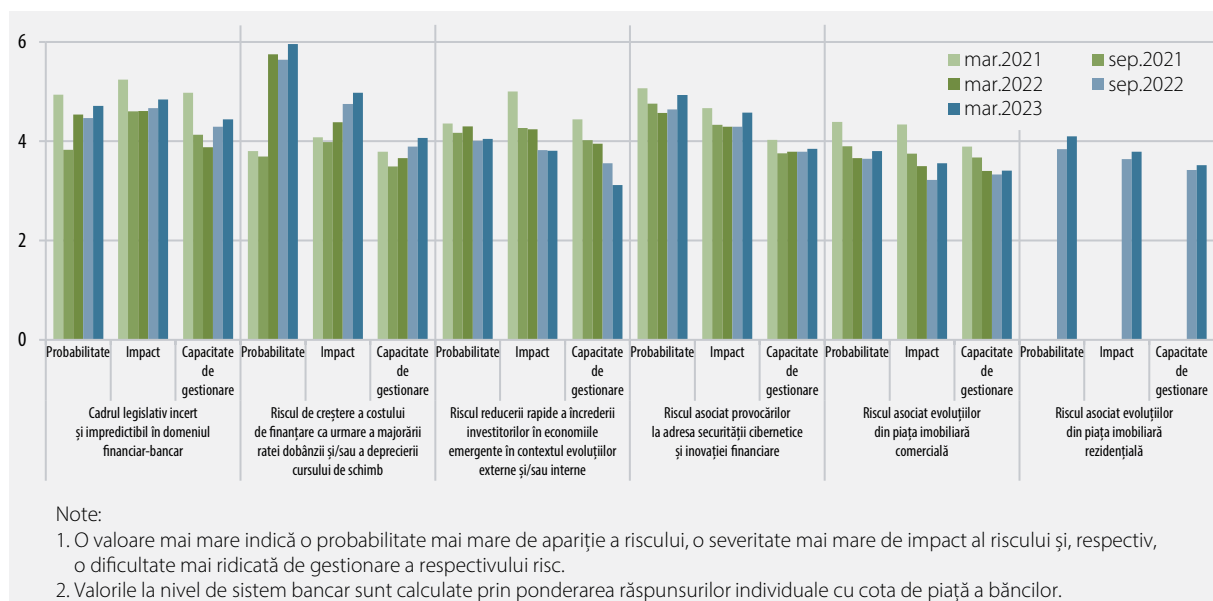
Grafic 11b. Severitatea impactului

Grafic 11c. Dificultatea de gestionare

Notă: O valoare mai mare indică o probabilitate de apariție/severitate a impactului/dificultate de gestionare a riscului mai ridicate.

Grafic 12. Evoluția răspunsurilor agregate ale băncilor referitoare la probabilitatea de apariție, impactul potențial și capacitatea de gestionare a riscurilor sistemice

Anexa 4

Structura Chestionarului privind riscurile sistemice (martie 2023) și precizări metodologice

Chestionar privind riscurile sistemice				
Denumirea instituției de credit:				
Data de referință: 31-03-2023				
Pentru scopurile acestui chestionar, noțiunea de risc sistemic se referă la „risc de perturbare a sistemului financiar care poate genera consecințe negative grave pentru piața internă și economia reală” (Regulamentul (UE) nr. 1092/2010 al Parlamentului European și al Consiliului din 24 noiembrie 2010).				
1a	Vă rugăm să evaluați pentru următoarele 12 luni riscurile sistemice identificate la punctele 1-11 din tabelul de mai jos. De asemenea, vă rugăm să completați la punctul 12 al tabelului un alt risc sistemic identificat din perspectiva dumneavoastră.			
Riscuri sistemice	Importanța riscului (A)	Probabilitatea de apariție a riscului (B)	Impactul potențial asupra sectorului bancar (C)	Capacitatea băncii de gestionare a riscului (D)
1. Cadrul legislativ incert și imprevedibil în domeniul financiar-bancar, cu implicații asupra solvabilității sectorului bancar				
2. Riscul climatic				
3. Riscul asociat provocărilor la adresa securității cibernetice și inovației financiare				
4. Riscul de creștere a costului de finanțare ca urmare a majorării ratei dobânzii și/sau a deprecierei cursului de schimb cu efecte negative asupra capacității de plată a debitorilor, în special a populației și IMM				
5. Riscul asociat evoluțiilor din piața imobiliară comercială				
6. Riscul de nerambursare a creditelor contractate de către sectorul neguvernamental				
7. Riscul reducerii rapide a încrederii investitorilor în economiile emergente în contextul evoluțiilor externe și/sau interne				
8. Riscul de intensificare a legăturii dintre sectorul bancar și sectorul public atât datorită expunerilor directe (de ex.: titluri de stat, credite acordate administrațiilor centrale și locale), cât și indirecte (de ex.: creditele „Prima casă”)				
9. Riscul privind lichiditatea sectorului bancar				
10. Riscul asociat evoluțiilor din piața imobiliară rezidențială				
11. Deteriorarea echilibrelor macroeconomice interne				
12.				
Explicații:				
(A) În clasificarea riscurilor în funcție de importanță, vă rugăm să utilizați următoarea scală de la 1 la 11, unde 1 este cel mai important risc, iar 11 este cel mai puțin important risc. Evaluarea importanței unui risc (A) combină: probabilitatea de materializare a acestuia (B) și impactul în caz de materializare (C), luând în calcul capacitatea băncii de a gestiona respectivul risc (D).				
(B) În clasificarea riscurilor în funcție de probabilitatea de apariție, vă rugăm să utilizați următoarea scală: Risc cu probabilitate, 1=Nesemnificativă, 2=Foarte redusă, 3=Redusă, 4=Sub medie, 5=Peste medie, 6=Ridicată, 7=Foarte ridicată și 8=Sigură.				
(C) În clasificarea riscurilor în funcție de impactul potențial asupra sistemului financiar, i.e. pierderea așteptată condiționată de materializarea respectivului risc, vă rugăm să utilizați următoarea scală: Risc cu impact 1=Nesemnificativ, 2=Foarte redus, 3=Redus, 4=Sub medie, 5=Peste medie, 6=Ridicată, 7=Foarte ridicată și 8=Extrem de ridicat.				
(D) În clasificarea riscurilor în funcție de capacitatea instituției de credit de a gestiona respectivul risc înainte de apariție (i.e. cât de pregătită este banca dvs. de a lua măsuri <i>ex-ante</i> pentru a reduce semnificativ riscul), vă rugăm să utilizați următoarea scală: 1=Fără probleme, 2=Foarte ușor de gestionat, 3=Ușor de gestionat, 4=Relativ ușor de gestionat, 5=Relativ dificil de gestionat, 6=Dificil de gestionat, 7=Foarte dificil de gestionat, 8=Nu poate fi gestionat.				
1b	Vă rugăm să furnizați, dacă este cazul, orice clarificări sau informații suplimentare pe care le considerați a fi necesare pentru o mai bună înțelegere a răspunsurilor de la punctul 1a.			
Clarificări/ Informații suplimentare				
1.				

continuare

1c	Vă rugăm să detaliați din perspectiva instituției dumneavoastră implicațiile și/sau riscurile care pot proveni dinspre piața criptoactivelor asupra sistemului financiar tradițional.
1.	
1d	Având în vedere creșterea importantă înregistrată recent pe segmentul creditării în valută a companiilor nefinanciare, vă rugăm să detaliați, din perspectiva instituției dumneavoastră, modalitatea de gestionare a acestui risc, precum și sectoarele pe care le considerați cele mai vulnerabile în cazul unei eventuale depreciere a cursului valutar.
1.	

Analiza este realizată pe baza răspunsurilor instituțiilor de credit la *Chestionarul privind riscurile sistemice*. Sondajul este transmis celor mai importante 11 bănci din sistem după valoarea activelor. Acestea dețineau 81 la sută din activele totale ale sectorului bancar în luna martie 2023. Chestionarul este adresat persoanelor cu atribuții de conducere din cadrul departamentelor de administrare a riscului ale acestor instituții.

Mecanismul analizei este următorul: BNR identifică riscurile care pot fi considerate sistemice și solicită băncilor să răspundă în ce măsură opinia lor este asemănătoare, cum ierarhizează respectivele riscuri după importanța posibilelor consecințe asupra sistemului financiar, care este capacitatea lor de a face față consecințelor în ipoteza concretizării riscului și care consideră că este probabilitatea de apariție a riscului sistemic. De asemenea, băncile au posibilitatea să propună riscuri care, în opinia lor, sunt sistemice.

Metoda de agregare a răspunsurilor băncilor cu privire la cele trei elemente ale riscurilor (probabilitatea de apariție, severitatea impactului și capacitatea de gestionare a riscului) este media ponderată, factorul de ponderare fiind cota de piață a activelor.

Abrevieri

BCE	Banca Centrală Europeană
BNR	Banca Națională a României
CERS	Comitetul European pentru Risc Sistemic
CRS	<i>Chestionar privind riscurile sistemice</i>
IFN	instituție financiară nebancaară
FED	Sistemul Federal de Rezerve al Statelor Unite ale Americii
FMI	Fondul Monetar Internațional
FSB	Consiliul pentru stabilitate financiară
UE	Uniunea Europeană

